

Nr 186.

Av herr **Forssell**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till anställande av en geotekniker inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 1, sjätte huvudtiteln, Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m., Personal utan byråindelning, befattningshavare med geoteknisk sakkunskap, upptages en geotekniker med arvode å extra stat, lönegrad B 26, med kostnad för budgetåret 1936/1937 9,200 kronor.

Som motivering för den begärda befattningen hänvisas i Kungl. Maj:ts proposition dels till 1931 års väg- och brosakkunniga, utlåtande del II, Broar, dels till det förhållandet att liknande befattning redan finnes i kungl. järnvägsstyrelsen och dels till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgift, att det redan nu vore ofrånkomligt att bereda brobyrån tillgång till geoteknisk sakkunskap samt att även vägbyråns och hamnbyråns arbetsuppgifter i förekommande fall i lika hög grad påfordra tillgång till geoteknisk sakkunskap. Därtill anföres att kostnaderna för geotekniska undersökningar vid brobyggnadsföretag under år 1933 skulle för 9 län sammanlagt uppgått till 8,500 kronor och under år 1934 till 15,000 kronor.

Väg- och brosakkunniga säga i denna fråga i omförmälda del II, Broar, följande:

Sid. 59.

— — — — I främsta rummet böra finnas fullständiga och tillförlitliga terräng- och bottenundersökningar jämte nödiga uppgifter om de lösa jordlagrens beskaffenhet, särskilt då svåra grundläggningsförhållanden förekomma. — — — —

Noggranna bottenundersökningar ställa sig ofta dyrbara, men äro ofrånkomliga, om man vill gardera sig mot överraskningar och måhända stora förluster under arbetets gång. Sådana undersökningar utföras lämpligast och naturligast genom beställarens eller vederbörande myndighets försorg.

Ju fullständigare och tillförlitligare de uppgifter äro, som lämnas i programhandlingarna, med desto mindre riskmarginal behöver entreprenören räkna och desto lägre blir priset på det utbudna arbetet.

Sid. 60.

Vidare bör det åligga brobyrån:

att i förekommande fall giva direktiv åt vägingenjörer och vägstyrelser om erforderliga terrängundersökningar som underlag för broars projektering och upphandling samt, då så erfordras, ställa erforderliga instrument, apparater och instruktioner till undersökningsförrättarens förfogande.

Sid. 61.

För att kunna fullgöra vissa här ovan angivna arbetsuppgifter, såsom terrängundersökningar m. m. bör brobyrån till sitt förfogande hava erforderliga instrument och redskap m. m. Det synes jämväl synnerligen påkallat, att brobyrån beredes tillgång till geoteknisk sakkunskap inom ämbetsverket.

Det bristande sammanhanget i brosakkunnigas ovan citerade framställning är påfallande.

Å sid. 59 anges att terrängundersökningarna böra utföras genom beställarnas eller vederbörande myndighets försorg. Beställaren är vägstyrelsen, som också enligt gällande bestämmelser har att föreslå undersökningsförrättare, för så vitt ej vägingenjören i länet har tid ledig i tjänsten, att fullgöra undersökningen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens brobyrå har ingen befattning med undersökningarna av broläget. Dess uppgift är rent kontrollerande, vilket är synnerligen lämpligt, då den kontrollerande myndigheten bör stå obunden av förarbetet.

Å sid. 60 anges brobyråns uppgift vara att giva *direktiv* åt vägingenjörer och vägstyrelser rörande terrängundersökningar, samt att ställa erforderliga instrument, apparater och instruktioner till undersökningsförrättarens förfogande.

Direktiv och instruktioner angående terrängundersökningarnas utförande tarva icke någon särskild ny befattning. Järnvägsstyrelsen har sedan lång tid bedrivit dylik undersökningsverksamhet samt offentliggjort skildringar av metoder och apparater för deras genomförande. Något annat än ett upprepande av dessa instruktioner kan en befattningsinnehavare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke prestera. En dylik sammanställning av järnvägsstyrelsens instruktioner kräver icke mera speciell sakkunskap än vad varje inom detta undersökningsområde förfaren ingenjör kan prestera. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör redan bland sin talrika stab av ingenjörer besitta någon härtill kompetent.

Instrument och apparater för dylika jordundersökningar uthyras redan nu av statens järnvägars geotekniska avdelning. Hyran jämte ersättning för förbrukad materiel är icke större än att det väl lönar sig även för privatpersoner, som arbeta inom facket, att anlita denna uthyrning. Varför ytterligare ett ämbetsverk då skall etablera en liknande verk-

samhet är oförståeligt. Det vore enklare och bekvämare att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen underrättade sina vägingenjörer och behörighetsförklarade undersökningsförrättare, om förekomsten av geotekniska avdelningens redskaps- och instrumentuthyrning vid statens järnvägar.

Av väg- och brosakkniggas motivering för en nyinrättad befattning på broavdelningen kvarstår således vid närmare granskning intet.

Det andra argumentet för anställandet av en geotekniker å brobyrå var, att så redan tidigare skett i järnvägsstyrelsen. Denna styrelse gör emellertid själv med egen personal undersökningen på platsen för brobyggnader och järnvägsbyggnader. Den konstruerar med egen personal sina broar och bygger i viss utsträckning i egen regi. Att denna styrelse anställer personal för undersökningar i terrängen är intet skäl för samma åtgärds vidtagande i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som icke har någon av dessa uppgifter, utan har rent kontrollerande verksamhet.

Ytterligare är att märka, att statens väginstitut står inför ny- och omorganisation. Härvid är förutsett, att för därstädes avsett forskningsarbete en geotekniker skall anställas. En viktig uppgift för denne blir just att vidare utarbeta terrängundersökningsmetoderna, i den mån dessa finnas vara mindre tillfredsställande, samt att eventuellt komplettera förefintliga instruktioner, sådana de exempelvis föreligga från järnvägsstyrelsens arbete på området. Att ordna dubbelsysla för detta forskningsändamål, en i styrelsen och en i väginstitutet, är uppenbarligen en för mycket, och därtill är ett dylikt forskningsarbete oförenligt med ämbetsverkets karaktär.

Vad ovan påvisats angående den föreslagna geoteknikerns arbete å brobyrå gäller till alla delar om arbetet på hamn- och järnvägsbyrå i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Till sist anföres som argument, att en i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anställd geotekniker skulle utföra undersökningsarbeten i terrängen mot viss taxa, enligt vilken arvodet skulle utgå till staten, och därmed den anställdes lön väsentligen betalas. Vore det icke väsentligt enklare och för avsedda kunder lika billigt att nöja sig med att utfärda denna taxa till efter rättelse för undersökningsförrättare? Staten behövde då icke ikläda sig någon risk att till äventyrs anställa en obehörig tjänsteman, vars lön skulle täckas genom av staten bedriven uthyrningsverksamhet av tjänstemän, och konkurrensen mellan anlitade experter på området skulle trygga ett framstående utförande av undersökningarna.

Med hänvisning till ovanstående får undertecknad hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts äskande om anslag av 9,200 kronor för anställande av en geotekniker inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Stockholm den 22 januari 1936.

Carl Forssell.